

Bosna: Nacionalisti odneli prevagu na izborima

Author: [IWPR Balkans](#)

Slab odziv i isfrustriranost biraca omogucile su nacionalistima da pobjede na parlamentarnim izborima.

Tri glavne nacionalisticke stranke u Bosni odnele su pobjedu na opstim izborima proslog vikenda, i time su razvejali nadanja umerenih politickih partija i podstakli strahovanja od moguće politicke nestabilnosti u zemlji.

Potpuni, ali nepotvrđeni rezultati izbora ukazuju na ozbiljan poraz umerene Socijaldemokratske stranke, SDP, za koju se medjunarodna zajednica nadala da će uvesti zemlju u novo doba ekonomskih i socijalnih reformi, kao i buduceg clanstva u Evropskoj uniji.

Ovakav ishod opstih izbora veoma podseca na rezultate izbora odrzanih 1990. godine posle kojih je usledio uspon nacionalistickog ekstremizma i, konacno, izbivanje oruzanog sukoba. "Samo se nadam da neće biti novog rata", kaže Sasa Cotar, sluzbenik iz Banja Luke, izrazavajući ovakvim stavom vidjenje mnogih u Bosni i Hercegovini.

Visoki predstavnik medjunarodne zajednice u Bosni, Pede Esdaun, pokusao je da ublaži ovakva strahovanja. Insistirao je na tome da rezultate ne bi trebalo posmatrati kao ponovno ozivljavanje nacionalizma ili pretnju miru. Esdaun je prosto rekao da ovakav ishod izbora predstavlja ocigledan znak isfrustriranosti biraca nedelotvornim vladama umerenih politickih stranaka koje nisu ispunile svoja predizborna obećanja.

"Ovo nije bio glas za povratak u proslost. Bio je to zahtev da se prestane sa jalovom pricom, da se predje na stvar, sprovedu promene i izgradi bolja buducnost", izjavio je Esdaun u sreu dodajuci da su nacionalisticke stranke bosanskih Srba i Hrvata zapravo izgubile odredjeni procenat glasova u poredjenju sa prethodnim izborima.

Glavno iznenadjenje ovih izbora predstavljale su razmere poraza SDP-a i uspeha bosnjacke Stranke demokratske akcije, SDA.

Izuzetno slab odziv biraca od 55 odsto, najlosiji u poredjenju sa prethodna cetiri posleratna izborna ciklusa, naveden je kao jedan od razloga za ovakve rezultate. Najslabiji odziv je zabelezen u vecim gradovima i medju mladim ljudima koji su skloniji umerenim politickim opcijama. Na ovim izborima, kandidati su birani na cetverogodisnje umesto na dosadasnje dvogodisnje mandate.

Sledecih nekoliko godina će biti od kljucne vaznosti za Bosnu i Hercegovinu koja mora ubrzati ekonomske i socijalne reforme ukoliko želi da privuce strani kapital kojim bi se kompenzovala sve manja pomoc sa Zapada.

Prema jos uvek nepotvrđenim preliminarnim rezultatima objavljenim 8. oktobra, u troclanom predsednistvu Bosne i Hercegovine nacice se Sulejman Tihic, SDA, Mirko Sarovic, Srpska demokratska stranka, SDS, i Dragan Covic, Hrvatska demokratska zajednica, HDZ.

Ove tri stranke bice, takodje, snazno zastupljene u parlamentima na drzavnom i entitetskim nivoima, mada se tacne brojke jos uvek mogu promeniti pri ponovnom prebrojavanju, verifikaciji i kroz moguće žalbe ucesnika na izborima.

Situacija je najkonfuznija na drzavnom nivou gde bi SDA, SDS i HDZ mogli imati vecinu kao koalicija. Ipak, tesko bi mogli da opravdaju takav potez pred svojim biracima.

U Republici Srpskoj, RS, SDS ce dobiti najveći broj mandata, ali verovatno manje nego sto se nadao. Umerena Stranka nezavisnih socijaldemokrata, SNSD, pod vodjstvom Milorada Dodika, zabeležila je iznenadjujuće dobar rezultat s obzirom na to da je osvojila neznatno manje mandata od SDS-a. Cini se da je Partija demokratskog progresa, PDP, koju predvodi premijer RS Mladen Ivanic, najveći gubitnik na ovim izborima.

Zahvaljujuci svojim dobrim rezultatima, SNSD bi teoretski mogla da formira vladu sa PDP-om i nekoliko manjih stranaka. Koaliciji SDS-a i SNSD-a bi takodje bile neophodne druge stranke da bi se obezbedila sigurna vecina u entitetskom parlamentu.

U Federaciji BiH, SDA i HDZ ce zajedno imati oko ili nesto vise od 50 odsto mandata i bice im neophodna makar jos jedna stranka za parlamentarnu vecinu. Savez za Bosnu i Hercegovinu, SZBiH, Harisa Silajdzica, ocito bi mogao biti prvi izbor Stranke demokratske akcije.

Sam Silajdzic je bio osnivač SDA i ove dve stranke su zajedno nastupile na izborima 1998. godine. Ipak, znacajan broj visih zvanicnika Silajdziceve partije sada su skloniji saradnji sa SDP-om. Ovakav stav partijskog vrha mogao bi se promeniti imajući u vidu izborne rezultate SDP-a, ali je malo verovatno ce ikada prihvatiti koaliciju sa HDZ-om.

Stvaranje koalicija nije jedini problem. Novi zakon predvidja proporcionalnu zastupljenost svih etnickih grupa u svim bosanskim parlamentima zbog cega ce se odredjen broj mandata odvojiti za pripadnike druge dve nacionalnosti da bi se uspostavila etnicka ravnoteza.

Novi zakonski propisi pogotovo se izmeniti stvari u RS, gde niko od Bosnjaka ili Hrvata nije osvojio poslanicki mandat, ali se sada mora izdvojiti po cetiri mandata u entitetskom parlamentu za ove dve etnicke grupe.

Slican zakon se primenjuje na vlade bosanskih entiteta. Naime, mora postojati proporcionalna etnicka zastupljenost tri glavne etnicke grupe - sto moze predstavljati dodatni problem za nacionalisticke stranke.

Ovo moze pomoci SDP-u mada se time ne mogu prikriti razmere poraza ove partije, a pogotovo imajući u vidu da su liste kandidata SDA bile slabije i tanje nego ikada. SDA je izgubila svog bivseg predsednika Aliju Izetbegovica i nekoliko drugih visih stranackih zvanicnika posto ih je sve smenio Visoki predstavnik medjunarodne zajednice u Bosni.

SDP je, kako na drzavnom tako i na nivou Federacije BiH, zaostala iza SDA i HDZ, a u nekim slucajevima cak i iza Silajdziceve SZBiH. SDP je takodje doziveo tezak poraz na kantonalnim izborima izgubivsi pri tome i svoja stara uporista kao sto su Tuzla i Sarajevo.

Za poraz umerenog SDP-a se uglavnom optuzuje predsednik stranke Zlatko Lagumdžija koga terete za los odnos prema sopstvenom clanstvu i pretnje novinarima, od kojih su neki veci opisali Lagumdžiju kao egoisticnog despota.

Neki visoki partijski zvanicnici vec su zatražili od Lagumdžije da preuzme odgovornost za izborni poraz. U utorak vece, potpredsednik SDP-a Sejfudin Tokic izjavio je da su Lagumdžija i svi ostali clanovi predsednistva SDP-a ponudili svoje ostavke. O njima ce se raspravljati na partijskom kongresu u novembru mesecu.

Lagumdžija još uvijek ima dovoljno uticaja da opstane na čelu SDP-a ukoliko to želi, kao što i njegova stranka još uvijek može opstati na vlasti na nekim nivoima kroz neuobičajene političke koalicije.

Esdaun je signalizirao da će biti spreman da partnerski saradjuje sa bilo kojom vladom - sve dok postoji spremnost da se sprovedu neophodne reforme. One su od ključne važnosti ukoliko Bosna i Hercegovina želi prosperitet na dugi rok.

Tokom izbornog vikenda, Esdaun je doneo niz mera čiji je cilj da se obezbedi uravnoteženija etnička zastupljenost na kantonalnom nivou. Takođe je izmenio propise o političkom imunitetu što će doprineti uspehu napora usmerenih na suzbijanje korupcije.

"Izbori znaju da moramo biti brzi, a ne sporiji, da moramo sprovesti reforme ukoliko želimo da ubedimo spoljni svet da se nalazimo na pravom kursu ka boljoj budućnosti kao i da smo veoma odlučni da istrajemo na tome", izjavio je Esdaun prošle srede.

Janez Kovac je pseudonim novinara iz Sarajeva.

Focus: Balkans: Regional Reporting & Sustainable Training

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/bosna-nacionalisti-odneli-prevagu-na-izborima>